

SPOR BİLİMLERİ ALANINDA OKUYAN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN AHLAKİ GELİŞİM DÜZEYLERİYLE SPOR TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF THE STUDENTS RELATIONS BETWEEN MORAL LEVELS AND SPORTS ATTITUDES IN UNIVERSITY OF SPORTS SCIENCE

Öğr. Gör. Engin EFEK

Düzce Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bölümü,
TÜRKİYE, ORCID: 0000-0002-7889-8151

Dr. Öğr. Üyesi Ömer SIVRİKAYA

Düzce Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, TÜRKİYE,
ORCID: 0000-0002-3529-8754

Dr. Öğr. Üyesi Reşat SADIK

Düzce Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, TÜRKİYE,
ORCID: 0000-0002-2312-8213

ÖZET

Araştırmanın amacı, spor bilimleri alanında okuyan üniversite öğrencilerinin ahlaki gelişim düzeyleri ile spor tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmanın evrenini Düzce Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri oluştururken, örneklemini ise araştırmaya gönüllü olarak katılmış 301 spor bilimleri fakültesi öğrencisi oluşturmuştur. Katılımcıların bazı demografik özelliklerini belirlemek için araştırmacılar tarafından uzman görüşü alınarak geliştirilen ve 5 sorudan oluşan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Spora yönelik tutumlarını belirlemek için güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları Şentürk (2015) tarafından yapılmış, 25 sorudan oluşan “Spora Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Katılımcıların ahlaki olgunluk düzeylerini belirlemek için ise Şengün (2008) tarafından geliştirilen ve 66 sorudan oluşan “Ahlaki Olgunluk Ölçeği” kullanılmıştır. Kullanılan bu ölçeklerden elde edilen veriler SPSS 17 paket programından faydalanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde ise frekans ve yüzde değerleri kullanılmıştır. Veri dağılımları Kolmogorov-Smirnova normallik testi ile incelenmiş ve verilerin normal dağılım göstermediği görülmüştür. Bu sebeple araştırma verilerinin analizinde Mann-Whitney U Testi ve Kruskal-Wallis testleri kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi 0,05 olarak belirlenmiştir. Katılımcıların ahlaki olgunluk düzeyleri ve spor tutumları, cinsiyet, bölüm ve branş değişkenlerine göre farklılaşmamakta; sınıf değişkenine göre ise anlamlı bir farklılık göstermektedir. Sonuç olarak, ahlaki olgunluk düzeyi arttıkça spor tutumunun da arttığı, yani pozitif yönlü bir etkinin olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Ahlak, spor, tutum, üniversite

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate the relationship between the levels of moral development and sports attitudes of university students studying in sports science. The population of the study was formed by Duzce University, Faculty of Sport Sciences. The sample was composed of 301 sports sciences students who participated in the study voluntarily. In order to determine some demographic characteristics of the participants, personal information form consisting of 5 questions was used which was developed by taking the expert opinion of the researchers. In order to determine their attitudes towards sports, reliability and validity studies were conducted by Sentürk (2015). In order to determine the moral maturity levels of the participants, “Moral

Maturity Scale” which was developed by Sengün (2008) and consisting of 66 questions was used. The data obtained from these scales were analyzed by using SPSS 17 package program. Frequency and percentage values were used for data analysis. Data were analyzed by Kolmogorov-Smirnov normality test and the data were not normal distribution. For this reason, Mann-Whitney U Test and Kruskal-Wallis tests were used in the analysis of the research data. Significance level was determined as 0.05. Moral maturity levels and sports attitudes of the participants do not differ according to gender, department and branch variables; It shows a significant difference according to the class variable. As a result, it can be said that as the level of moral maturity increases, sports attitude increases, that is, it has a positive effect.

Keywords: Moral, sport, attitude, university

1. GİRİŞ

Çalışmanın amacı, spor bilimleri alanında okuyan üniversite öğrencilerinin ahlaki gelişim düzeyleri ile spora yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Literatür tarandığında, ahlâk, ahlaki olgunluk, ahlaki gelişim, spora yönelik tutum ve sportmenlik kavramları ile ilgili ulusal ve uluslararası alanda birçok tanım yapılmıştır. Tanımlardan birkaçı şöyledir;

Ahlak kavramını Güngör (2000), doğruyu yanlış olandan ayırt etmek, bu ayrıma göre davranmak, erdemli olarak isimlendirilen davranışlarla onur duygusunu tatmak ve kişinin eylemleri için utanç ya da suçluluk duyabilmek yeteneği olarak tanımlamıştır. Ona göre ahlaki davranışın en ayırt edici niteliği ise düşüncelerin ve insanların iyi veya kötü hükümler çerçevesinde ele alınmasıdır. Akyol (2002)’a göre ise ahlak, belirli bir toplumun normları, değer yargıları, ilkeleri veya toplum içinde yaşayan bireylerin uymak zorunda oldukları davranış, tutum ve kurallar bütünü olarak tanımlanmıştır. “Ahlâk” kavramı kısaca, toplum içinde yaşayan bireylerin uymakla yükümlü oldukları davranışlar bütünü olarak tanımlanabilir. Bu yönüyle ahlâk, insanlar arasındaki ilişkileri düzenleme amacı taşıyan kurallar sistemidir ve diğer bireylerin eylem ve davranışlarını olumlu veya olumsuz olarak yargılamamızı sağlayan ölçütler bütünüdür (Kaya, 1993; Çelik, 2017).

Ahlâki olarak olgunlaşma, çocuk olarak adlandırdığımız küçük yaştaki kişilerin vicdanlarının buyruklarını dinlemeye başlaması ile ortaya çıkmaktadır. Yaşam içinde gelişen günlük olaylar sırasında kendi yargılarını oluşturmaya başlayan ve giderek olgunlaşan çocuk, ahlâki ilkeleri özümsemeye başlar ve davranışlarında birtakım düzenlemeler yaparak bir davranışta bulunduğu o davranış ile ahlaki olgunluğunu karakterize eder. Bu da yetişkin kişiliğinin belirtilerinden sayılmaktadır (Onur, 1995; Çelik, 2017).

Ahlâki gelişim ise, kişinin belli türden davranışları doğru veya yanlış olarak tanımlamasını sağlayan ve kişinin kendi davranışlarını bu tanımlama üzerinden yönlendiren ilkeleri kazanma süreci olarak ifade edilir. Psikologlardan bazıları ahlâki gelişimi sosyal gelişim ile bilişsel gelişim arasında bir yerde konumlandırırken, kimileri ise ahlaki gelişimi sosyal gelişimin alt boyutu olarak konumlandırmışlardır (Can ve Yeşilyaprak, 2004; Çelik, 2017). Ahlaki gelişim düzeyi ise kişiye, doğru ve yanlış ayırt edebilme gücü kazandıran ve kişiyi toplumsal davranışlar bakımından giderek daha becerikli hâle getiren olgunlaşma sürecidir (Oğuzkan, 1981; İz, 2009).

Ahlak kavramını spor alanında incelediğimizde, bu kavram sporda sportmenlik olarak isimlendirilebilir. Cremades (2014) sportmenliği, spor alanında ahlâki olarak kabul edilebilen davranışlar ve tutumlar olarak tanımlamıştır. Genel olarak baktığımızda sportmenlik; ahlaki gelişim, etik eğitimi, karakter eğitimi ve spora katılımın esasını tanımlamak için kullanılmış olan terimlerin hepsi olarak tanımlanmıştır (Stewart, 2014; Karafil, Atay, Ulaş ve Melek, 2017). Sporda ahlâk kavramı olarak belirtilen sportmenlikte, spor ile uğraşan bireylerden belli davranış biçimlerini gerçekleştirmesi beklenir. Bu davranış biçimleri sporun içinde olan bireylere yöneliktir (Abad, 2010; Karafil, Atay, Ulaş ve Melek, 2017).

Spora eğitim ve ahlak boyutunda baktığımızda, bir eğitim faaliyeti olarak değerlendirilen spor, birtakım ortak amaçları ve değerleri dile getirebilme gücünü ve takdir edebilme duygusunu ön plana çıkarmaktadır. Bunun yanı sıra, anlayışla karşılama, sorumluluk alabilme ve işbirliği içinde düzen sağlama kabiliyetini de geliştirir (İlhan, 2008; Altın ve Özşarı, 2017). Spor, doğum ile birlikte insan hayatına erken yaşlarda girmekte ve yaşamın tüm sürecinde bireylerin eğitilip geliştirilmesinde en uygun ve en önemli eğitim yöntemi olarak kabul edilmektedir (Aydoğan vd., 2015; Altın ve Özşarı, 2017). Ahlak ve değerlerin geliştirilip kişiye aktarılmasında da eğitim en önemli kurumlardan biridir (Dikmen, 2014; Altın ve Özşarı, 2017). Bu bağlamda, spor ve ahlaki değerler birbiri ile dolaylı olarak ilişki içerisindedir. Spor kavramını belirleyen ilkeler ve özellikler aynı zamanda yaşama biçimini veya ahlaki da belirlemektedir (Erdemli, 2016; Altın ve Özşarı, 2017). Sportmenlik sayılan davranışların

ortaya çıkarılmasında kişinin almış olduğu eğitimlerin yanı sıra kültür ve kişilik özelliklerinin de önemli olduğu söylenmektedir. Bu sebeple, kişilerin kültürlerine ve kişilik özelliklerine göre ayrı ayrı eğitimlerin verilmesi sportmenlik olarak tanımlanan davranışların ortaya çıkarılmasına katkı sağlayacaktır (Koç ve Güllü, 2017; Karafil vd., 2017).

Mahatma Gandhi gibi ahlaki gelişim olarak üst düzeyleri ulaştırmış rol-modellerin, ergenlik ve ilk yetişkinlik dönemindeki bireylerin ahlaki bağlılıklarının incelenerek anlaşılabilirliğini öne süren Matsuba ve Walker (2005), aynı zamanda çalışmamızın da önemini ifade etmiş durumdadır. Bu bağlamda, bu konu ile ilgili yapılmış çalışmaların yetersizliği sebebiyle, araştırmamızın önemli ve yol gösterici nitelikte olacağı düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmanın modeli için nicel araştırma türlerinden olan tarama modeli seçilmiştir. Tarama araştırmaları, geniş kitlelerin özelliklerini, görüşlerini betimlemeyi amaçlayan araştırmalardır. Bunun yanı sıra, bu araştırmanın amacı genellikle araştırma konusuyla ilgili var olan durumun fotoğrafını çekerek bir betimleme yapmaktır (Büyüköztürk ve ark., 2015). Ahlaki gelişim düzeyi ile spora yönelik tutum arasındaki ilişkinin incelenmesi için bu model tercih edilmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini Düzce Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri oluştururken, örneklemini ise araştırmaya gönüllü olarak katılmış 105'i kadın ve 196'sı erkek olmak üzere toplam 301 spor bilimleri fakültesi öğrencisi oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Çalışmada, öğrencilerin ahlaki gelişim düzeyleri ile spora yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek için, katılımcıların bazı demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından uzman görüşü alarak hazırlanmış ve 5 sorudan oluşan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Spora yönelik tutumlarını belirlemek için güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları Şentürk (2015) tarafından yapılmış 25 sorudan oluşan "Spora Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek 5'li likert tipindedir. Güvenirlikle ilgili yapılan çalışmalarda 0,65 ve üzerindeki katsayıların yeterli olduğu ileri sürülür (Cronbach, 1990; Şentürk, 2015). Dolayısıyla bu ölçeğin alt boyutlarından elde edilmiş güvenilirlik katsayılarının yeterli ve yüksek olduğu söylenebilir. Katılımcıların ahlaki olgunluk düzeylerini belirlemek için ise Şengün (2008) tarafından geliştirilen ve 66 sorudan oluşan "Ahlaki Olgunluk Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek yine 5'li likert tipindedir. Ölçeğin test-yarı test güvenilirlik katsayısı 0,89 olarak ve Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,93 olarak bulunmuştur, bu da ölçeğin iyi derecede güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

2.4. Verilerin Analizi

Ölçeklerden elde edilen veriler SPSS 17 paket programından faydalanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde frekans ve yüzde değerleri kullanılmıştır. Veri dağılımları Kolmogorov-Smirnov normallik testi ile incelenmiş ve verilerin normal dağılım göstermediği görülmüştür. Bu sebeple, verilerinin analizinde Mann-Whitney U Testi ve Kruskal-Wallis testleri kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi ise 0,05 olarak belirlenmiştir.

3. BULGULAR

Tablo 1: Katılımcıların Spor Tutumları ve Ahlaki Olgunluk Düzeyleri Arasındaki Korelasyon Analizi

		Spor Tutum	Ahlaki Olgunluk
Spor Tutum	Korelasyon	1	,459*
	P		,000
	N	301	301
Ahlaki Olgunluk	Korelasyon	,459*	1
	P	,000	
	n	301	301

Tablo 1’de görüldüğü gibi; araştırma grubunun ahlaki olgunluk düzeyleri ile spor tutumları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir ($r=0,459$, $p<0.01$). Buna göre, ahlaki olgunluk düzeyleri arttıkça spor tutumlarının da arttığı söylenebilir.

Tablo 2: Katılımcıların Çeşitli Demografik Özellikleri

Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Kadın	105	34.9
	Erkek	196	65.1
Sınıf	1.Sınıf	97	32.2
	2.Sınıf	91	30.2
	3.Sınıf	66	21.9
	4.Sınıf	47	15.6
Bölüm	Antrenörlük	111	36.9
	Öğretmenlik	97	32.2
	Yöneticilik	93	30.9
Branş	Mücadele Sporları	46	15.3
	Voleybol	89	29.6
	Basketbol	33	11.0
	Futbol	34	11.3
	Bireysel Sporlar	99	32.9
Spor Yaşı	0-2 yıl	9	3
	3-5 yıl	52	17.4
	6-8 yıl	99	32.9
	9-11 yıl	79	26.2
	12-14 yıl	43	14.3
	15-17 yıl	19	6.3
Toplam		301	100%

Tablo 2 incelendiğinde, katılımcıların %34.9’unun kadın, %65.1’inin erkek; %32.2’sinin 1. Sınıf, %30.2’sinin 2. Sınıf, %21.9’unun 3. Sınıf ve %15.6’sinin de 4. Sınıf olduğu görülmektedir. Bölüm ve branş bazlı bulgulara bakıldığında, %36.9’unun antrenörlük eğitimi, %32.2’sinin beden eğitimi ve spor öğretmenliği ve %30.9’unun yöneticilik bölümünde okuduğu; %15.3’ünün mücadele sporları, %29.6’sının voleybol, %11’inin basketbol, %11.3’ünün futbol ve %32.9’unun da bireysel sporlarla ilgilendiği görülmektedir. Katılımcıların spor yaşı değişkeni incelendiğinde ise %3’ünün 0-2, %17.4’ünün 3-5, %32.9’unun 6-8, %26.2’sinin 9-11, 14.3’ünün 12-14 ve %6.3’ünün de 15-17 yıldır spor yaptığı görülmektedir.

Tablo 3: Katılımcıların Spor Tutum ve Ahlaki Olgunluk Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılığını Gösteren Mann-Whitney U Testi Tablosu

Puan	Cinsiyet	N	Ort.	Z	P
Spor Tutum	Kadın	105	143,00	-1,168	,243
	Erkek	196	155,29		
	Toplam	301			
Ahlaki Olgunluk	Kadın	105	153,27	-,331	,741
	Erkek	196	149,79		
	Toplam	301			

Tablo 3 incelendiğinde, katılımcıların spor tutum ve ahlaki olgunluk puanlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 4: Katılımcıların Spor Tutum ve Ahlaki Olgunluk Puanlarının Sınıflara Göre Farklılığını Gösteren Kruskal-Wallis Testi Tablosu

Puan	Sınıf	N	Ort.	X ²	SD	P
Spor Tutum	1	97	155,28	9,044	3	,029*
	2	91	133,96			
	3	66	174,53			
	4	47	142,12			
	Toplam	301				
Ahlaki Olgunluk	1	97	147,77	12,484	3	,006*
	2	91	129,95			
	3	66	163,10			
	4	47	181,44			
	Toplam	301				

Tablo 4'e göre, katılımcıların spor tutum ve ahlaki olgunluk puanlarının sınıflara göre farklılaştığı görülmektedir ($p < 0,05$). Bu farklılık spor tutumlarında 3. Sınıflar, ahlaki olgunluk düzeyinde ise 4. Sınıflar lehinedir.

Tablo 5: Katılımcıların Spor Tutum ve Ahlaki Olgunluk Puanlarının Bölümlere Göre Farklılığını Gösteren Kruskal-Wallis Testi Tablosu

Puan	Bölüm	N	Ort.	X ²	SD	P
Spor Tutum	Antrenörlük	111	163,05	3,789	2	,150
	Öğretmenlik	97	147,93			
	Yöneticilik	93	139,82			
	Toplam	301				
Ahlaki Olgunluk	Antrenörlük	111	165,91	3,789	2	,072
	Öğretmenlik	97	144,37			
	Yöneticilik	93	140,12			
	Toplam	301				

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların spor tutum ve ahlaki olgunluk puanlarının bölümlere göre farklılaşmadığı görülmektedir ($p > 0,05$).

Tablo 6: Katılımcıların Spor Tutum ve Ahlaki Olgunluk Puanlarının Branşlara Göre Farklılığını Gösteren Kruskal-Wallis Testi Tablosu

9	Branş	N	Ort.	X ²	SD	P
Spor Tutum	Mücadele Sporları	46	150,42	3,681	4	,541
	Voleybol	89	164,16			
	Basketbol	33	142,83			
	Futbol	34	154,29			
	Bireysel Sporlar	99	141,03			
Toplam	301					
Ahlaki Olgunluk	Mücadele Sporları	46	145,02	3,328	4	,505
	Voleybol	89	149,66			
	Basketbol	33	144,20			
	Futbol	34	176,04			
	Bireysel Sporlar	99	148,65			
Toplam	301					

Tablo 6 incelendiğinde katılımcıların spor tutum ve ahlaki olgunluk puanlarının branşlara göre farklılaşmadığı görülmektedir ($p > 0,05$).

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu bölümde, spor bilimleri alanında okuyan üniversite öğrencilerinin ahlaki olgunluk düzeyleri ile spor tutumları arasındaki ilişki; cinsiyet, sınıf, bölüm ve branş değişkenleri açısından değerlendirilmiştir.

Araştırma grubunun ahlaki olgunluk düzeyleri ile spor tutumları karşılaştırıldığında, ahlaki olgunluk düzeyleri ile spor tutumları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Buna göre, ahlaki olgunluk düzeyleri arttıkça spor tutumlarının da arttığı ve ahlaki olarak yüksek olgunluk düzeyine

ulaşmış bireylerin, spor tutumu konusunda da bilinçli bir tutum geliştirdiği söylenebilir. Ulusal ve uluslararası literatür incelendiğinde ahlaki olgunluk düzeyi ile spor tutumu arasındaki ilişkiyi inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Katılımcıların spor tutum ve ahlaki olgunluk puanlarıyla cinsiyet değişkeni arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür (Tablo 3). Değerlendirmeye spora yönelik tutumdan başlayacak olursak, çalışmamızı destekler nitelikte olan Göksel ve ark. (2017)'nin çalışmasında üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumlarını cinsiyet ilişkisi açısından değerlendirilmiş ve cinsiyetler arasında herhangi bir farklılaşmaya rastlanmamıştır. Çalışmamıza paralellik gösteren farklı çalışmalar da vardır. Üniversite öğrencilerine yönelik Koçak ve ark., (2015), lise öğrencilerine yönelik Göksel ve Caz (2016) ve 9. Sınıf öğrencilerine yönelik Yanık ve Çamlıyer (2015) de çalışmamızla benzer bulgulara ulaşmışlardır. Tüm bu bulgulardan hareketle, kadın ve erkek öğrencilerin spora yönelik benzer tutumları taşıdığını söyleyebiliriz. Çalışmamızı desteklemeyen bazı araştırmalar da mevcuttur. Yıldız ve ark. (2017)'nin spor dışı alanlarda okuyan üniversite öğrencilerine yaptıkları çalışmada, spor tutumunun cinsiyetle ilişkisinde fiziksel ve psikososyal alt boyutu açısından farklılık görülürken, zihinsel gelişme alt boyutunda ise farklılık görülmemiştir. Ayrıca Varol ve ark. (2017)'nin, Türkmen ve ark. (2016)'nin, Koçak (2014)'in, Singh ve Devi (2013)'nin ve Tomik ve ark. (2012)'nin yapmış oldukları çalışmalarda erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre spora karşı daha olumlu bir tutum sergiledikleri belirtilmiştir. Çalışmalar arasındaki bu farklılaşmaya sebep olarak da, aile, akran ve diğer sosyo-kültürel yapıların neden olmuş olabileceği söylenebilir. Cinsiyet değişkenini ahlaki olgunluk düzeyi üzerinden değerlendirecek olursak, Çekin'in (2013) yapmış olduğu çalışmada cinsiyet, öğretmen adayı olan katılımcıların ahlaki olgunluk düzeyi üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır. Ayrıca Aydın (2011), Cesur ve Küyel (2010) ve Jankowski (2002) de yapmış oldukları çalışmalarda benzer bulgulara ulaşmışlardır. Bu bağlamda, spor tutumu ile ahlaki olgunluk düzeyinin, cinsiyet üzerinde bir ilişkisi yoktur diyebiliriz. Fakat bu görüşü desteklemeyen çalışmalar da olduğundan, yaşanan farklılığın çevresel faktörlerden kaynaklandığı söylenebilir.

Katılımcıların spor tutum ve ahlaki olgunluk puanlarının sınıflara göre farklılaştığı görülmektedir (Tablo 4). Bu farklılık spor tutumlarında 3. Sınıflar, ahlaki olgunluk düzeyinde ise 4. Sınıflar lehinedir. Spor tutumları ile ilgili literatür tarandığında, çalışmamıza benzerlik gösteren ve göstermeyen çalışmalar mevcuttur. Göksel ve ark. (2017)'nin, üniversitenin farklı bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin spora yönelik tutumlarını karşılaştırdıkları araştırmada, sınıf değişkenine göre anlamlılık tespit etmişlerdir. Bu anlamlılık 2. Sınıfta eğitim gören öğrenciler lehinedir. Bu farklılığın da fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümlerinde yaşandığını belirten araştırmacılar, sebep olarak da bu bölümlerdeki katılımcıların sporla daha iç içe ve sporla ilgili daha bilgili olduklarını öne sürmüşlerdir. Varol ve ark. (2017)'nin Marmara Üniversitesi'ndeki, Kızılyalı (2014)'nin Ankara Üniversitesi'ndeki çeşitli fakülte öğrencileri üzerinde yapmış oldukları ve sınıf değişkenine göre spor tutumlarını inceledikleri çalışmalar, bulgumuzu desteklememektedir. Sınıf değişkeni spor tutumu açısından genel olarak değerlendirilirse, sosyo-ekonomik yapılar ve spordan beklentiler, spor tutumu üzerinde etkili olabilir. Sınıf değişkeni ahlaki olgunluk düzeyi açısından değerlendirildiğinde de dördüncü sınıflar lehine olduğu bulgusuna ulaşmıştık. Çalışmamızı sınıf değişkeni bakımından destekleyen fakat sınıf derecesi olarak farklı olan bir çalışma mevcuttur. Kaya ve Aydın'ın (2011) üniversite öğrencilerinin dini ve ahlaki olgunluk düzeylerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılık 1. Sınıflar lehinedir. Çalışmalarda ilk ve son sınıf düzeylerinde farklılıklar yaşanmıştır. Çalışmamızdaki son sınıfta (4.) bulunan bu farklılığın sebebini olgunluk çağına doğru geçiş yapan bireylerde yine ahlaki olarak bir olgunluk dönemi yaşanması olarak gösterebilirdik. Fakat bu durum değerlendirilecek olursa, yine spor tutumlarında yapılan değerlendirmede olduğu gibi, sosyo-ekonomik durumlar bu faktör üzerinde etkili olabilir. Anne-babanın maddi durumu ve eğitim seviyesi, arkadaşları, öğrencinin kendisinin maddi geliri gibi birçok neden bu farklılığa neden olabilir. Değişkenler çoğaltılarak bu durum irdelenirse farklılığın sebeplerine de ulaşılmaya çalışılır.

Katılımcıların spor tutum ve ahlaki olgunluk puanlarının bölümlere göre farklılaşmadığı görülmektedir (Tablo 5). Bu bulgu değerlendirilecek olursa, spor tutumlarının ve ahlaki olgunluk düzeylerinin spor bilimleri alanında okuyan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşmaya neden olmadığı söylenebilir. Alan yazı incelendiğinde, bölümler arasında ahlaki olgunluk düzeyleri arasında farklılıklar bulunmaktadır. Fakat bu farklılıklar fakülte içi bölümler olarak değil fakülteler arası olarak ele alınmıştır. Örneğin Çekin (2013)'in yapmış olduğu çalışmada Sınıf öğretmenliği, okul öncesi

öğretmenliği, bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi ve din kültürü ve ahlak bilgisi bölümlerinde farklılaşmalar vardır. Benzerlikler Kaya ve Aydın (2011) ve Şengün (2008)'ün çalışmalarında da mevcuttur. Fakat çalışmalarda bahsi geçen bu bölümleri fakülte bazlı değerlendirmek daha doğru olur. Spor bilimleri alanında okuyan öğrencilerin spor tutumu ve ahlaki olgunluk düzeylerinin bu nedenle farklılaşmadığı söylenebilir.

Katılımcıların spor tutum ve ahlaki olgunluk puanlarının branşlara göre farklılaşmadığı görülmektedir (Tablo 6). Ölçeklerdeki soru ve cümlelerin branş bazında farklılık oluşturmaması sebebiyle, spor bilimlerinde okuyan öğrencilerin spora karşı ortak bir tutum içinde bulunduğu, ahlaki olgunluk düzeyi olarak da branşlar bazında benzer düzeylerde bulunduğu söylenebilir. Kısacası, branşlar spora karşı bir tutum geliştirmede ve ahlaki olgunluk düzeyini belirlemede bir etken değildir denilebilir.

Elde edilen bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, katılımcıların ahlaki olgunluk düzeyleri ve spor tutumları, cinsiyet, bölüm ve branş değişkenlerine göre farklılaşmamakta; sınıf değişkenine göre ise anlamlı bir farklılık göstermektedir. Sınıf düzeyinde yaşanan farklılığın sebebi sosyo-ekonomik birçok neden olabilir. Değişkenlerin çoğaltılarak sorunun çözülmesi önerilebilir. Sonuç olarak, ahlaki olgunluk düzeyleri arttıkça spor tutumlarının da arttığı ve ahlaki olarak yüksek olgunluk düzeyine ulaşmış bireylerin, spor tutumu konusunda da bilinçli ve olumlu bir tutum geliştirdiği söylenebilir.

KAYNAKÇA

- ABAD, D. (2010). Sportsmanship. *Sport, Ethics and Philosophy*, 4(1), 27–41.
- AKYOL, A.D. (2002). Etik ve Hemsirelik, *Ege Üniversitesi Hemsirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 18(1-3), 105-118.
- ALTIN, M., ÖZSARI, A. (2017). Sporcu Eğitim Merkezlerinde Yatılı Olarak Eğitim Gören Sporcuların Ahlaki Karar Alma Tutumları. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, Haziran, 2017; 3(1): 133-145.
- AYDIN, Z. (2011). *Üniversite Öğrencilerinin Empati Becerileri, Kişilik Özellikleri ve Annedem Algıladıkları Çocuk Yetiştirme Stilleri ile Ahlaki Muhakeme Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.*
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2015). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum (Genişletilmiş 21. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- CAN, G. ve YEŞİLYAPRAK B. (Ed.) (2004). *Gelişim ve öğrenme psikolojisi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- CESUR, S., KÜYEL, N. (2010). Ebeveyn Tutumları ve Gençlerin Ahlaki Muhakeme ve Ahlakî Yönelimleri Arasındaki İlişkiler. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 29, 91-120.
- CREMADES, J. G. (2014). Becoming a sport, exercise, and performance psychology professional: A global perspective. *Psychology Press*.
- CRONBACH, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing. (5th Ed.)*. New York: Harper Collins Publishers, Inc.
- ÇEKİN, A. (2013). Öğretmen Adaylarının Ahlaki Olgunluk Düzeyleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 21(3): 1035-1048
- ÇELİK, B. (2017). Üniversite 1. Sınıf Öğrencileri İle Ortaokul 6. Sınıf Öğrencilerinin Ahlak Gelişimlerinin Karşılaştırılması. *Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.*
- DİKMEN, F. (2014). Ahlak, değerler ve eğitimi. *Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(2): 167-174.
- ERDEMLİ, A. (2016). *Temel Sorunlarıyla Spor Felsefesi*. E yayınları, İstanbul.
- GÖKSEL, A.G., CAZ, Ç. (2016). Anadolu Lisesi Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*; 1(1): 1-10.

- GÖKSEL, A.G, CAZ, Ç, YAZICI, Ö, İKİZLER, H. (2017). Farklı Bölümlerdeki Öğrencilerin Spora Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması. Marmara Üniversitesi Örneği. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 8 (2), 123-134.
- GÜNGÖR, E. (2000). *Ahlak Psikolojisi ve Sosyal Ahlak.*, Ötüken Neşriyat A.Ş., İstanbul.
- İLHAN, L. (2008). Eğitilebilir zihinsel engelli çocuklarda beden eğitimi ve sporun sosyalleşme düzeylerine etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1): 315-324.
- İZ, F.B. (2009). Kohlberg'in Bilişsel Ahlak Gelişimi Kuramına Göre Hemşire Öğrencilerin Ahlaki Yargı Yeteneklerinin Belirlenmesi. *Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmış Doktora Tezi*, İzmir.
- JANKOWSKI, H. (2002). Moral Reasoning and Its Relationship to Parenting Style, Religious Comminment and Gender. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Kean University.
- Karafil, A.,Y., Atay, E., Ulaş, M., ve Melek, C. (2017). Spora katılımın beden eğitimi dersi sportmenlik davranışları üzerine etkisinin araştırılması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), 1-11.
- KAYA, M. (1993). Bazı kişisel değişkenlere göre üniversite öğrencilerinin ahlaki yargıları. *Yayımlanmamış doktora tezi*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- KOÇ, Y., GÜLLÜ, M. (2017). Lise öğrencilerinin beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarının bazı değişkenlere göre değerlendirilmesi. *Spormetre*, 15(1):19-30.
- KOÇAK, F. (2014). Üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumları: Bir ölçek geliştirme çalışması, *Spormetre*; 12(1): 59-69.
- KOÇAK, F., TUNCEL, S., TUNCEL, F. (2015). Spor Alanında Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Sporda Sürdürülebilirliğe İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi. *Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Dergisi*; 13(1): 29-39.
- MATSUBA, M. K., WALKER, L. J. (2005). Young adult moral exemplars: The making of self through stories. *Journal of Research on Adolescence*, 15, 275–297.
- OĞUZKAN, F. (1981). *Eğitim Terimleri Sözlüğü.*, TDK yayınları, Ankara.
- ONUR, B. (1995). *Gelişim psikolojisi*. Ankara: İmge Kitabevi.
- SINGH, RKC., DEVİ, KS. (2013). Attitude of higher secondary level student towards games and sports, *International Journal of Physical Education, Fitness and Sports*; 2(4): 80-85.
- STEWART, C.C. (2014). Sportsmanship, gamesmanship, and the implications for coach education. *Strategies*, 27(3), 3-7.
- ŞENGÜN, M. (2008). Lise öğrencilerinin ahlaki olgunluk düzeylerinin bazı kişisel değişkenler açısından incelenmesi (*Doktora tezi*). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- ŞENTÜRK, H. E. (2015). Sportif tutum ölçeği: geliştirilmesi, geçerliliği ve güvenilirliği. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2) 8-18.
- TİMİK, R., OLEX-ZARYCHTA, D., MYNARSKI, W. (2012). Social values of sport participation and their significance for youth attitudes towards physical education and sport, *Studies in Physical Culture and Tourism*, 19(2), 99-104.
- TÜRKMEN, M., ABDURRAHİMOĞLU, Y., VAROL, S., GÖKDAĞ, M. (2016). İslami ilimler fakültesi öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının incelenmesi (Bartın Üniversitesi örneği). *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*, 2(1), 48-59.
- VAROL, R., VAROL, S., TÜRKMEN, M. (2017). Bartın Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Öğrencilerin Spora Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Aralık, 2017; 3(2): 316-329.

- YANIK, M., ÇAMLIYER, H. (2015). Ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları ile okula yabancılaşma düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi, *Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi*; 1(1): 9-19.
- YILDIZ, A., ARI, Ç., YILMAZ, B. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Örneği). *Muş Alparslan Üniversitesi Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi*, 1 (1), 35-45.